

HUQUQIY XIZMATLAR SOHASIDA CHATBOT VA VIRTUAL ASSISTENTLARNING QO'LLANILISHI

Abdurasulov Akobir Akmal o'g'li

Toshent davlat yuridik universiteti

Jinoiy odil sudlov fakulteti 1-kurs V-potok 1-guruh talabasi

Anotatsiya: Huquqiy xizmatlar sohasida chatbotlar va virtual assistentlarning qo'llanilishi zamonaviy texnologiyalarning rivojlanishi bilan yanada kengayib bormoqda. Ushbu tizimlar, foydalanuvchilarga tezkor va aniq huquqiy ma'lumotlar taqdim etish, savollarga javob berish va xizmatlarni avtomatlashtirish orqali huquqiy yordamni yanada samarali qilish imkonini yaratadi.

Chatbotlar va virtual assistentlar, huquqiy xizmatlarga kirishni osonlashtirib, mijozlar bilan kommunikatsiyani yaxshilaydi. Bu, o'z navbatida, huquqiy xizmat ko'rsatuvchi tashkilotlar uchun samaradorlikni oshiradi va xarajatlarni kamaytiradi.

Ushbu innovatsiyalar, huquqiy sohada axborot oqimini yaxshilash, mijozlarning ehtiyojlarini qondirish va huquqiy bilimlarni tarqatishda muhim rol o'ynaydi. Chatbotlar va virtual assistentlar yordamida, huquqiy xizmatlar ko'rsatilishi yanada shaffof va tushunarli bo'ladi, bu esa fuqarolar va tadbirkorlik sub'ektlariga o'z huquqlarini himoya qilishda yordam beradi.

Mavzuni chuqur o'rganish, bu texnologiyalarning imkoniyatlari va cheklovlarini aniqlashga yordam beradi, shuningdek, huquqiy xizmatlarni yanada samarali va xavfsiz ko'rsatish uchun asos bo'ladi.

Kalit so'zlar: Chatbot, virtual assistant, huquqiy xizmatlar, sun'iy intellect, avtomatlashtirish

Kirish

Chatbot (asl nomi — *chatterbot*) — matn yoki ovozli harakatlar orqali inson suhbatiga taqlid qilish uchun mo'ljallangan dasturiy ta'minot yoki veb-interfeys. Zamonaviy chatbotlar odatda onlayin bo'lib, foydalanuvchi bilan uning ona tilida suhbatni davom ettiradigan va odamning suhbatlashayotgandagi xatti-harakatlariga taqlid qilishga qodir bo'lgan generative suniy intellekt tizimlaridan foydalanadi.

Bunday chatbotlar chuqur o'rganish, lekin oddiyroq chatbotlar o'nlab yillar davomida foydalanib kelinmoqda.

2022-yil oxiridan boshlab OpenAining chatgptsi mashhurlashib ketgani tufayli bu soha keng e'tiborni qozondi, so'ngra miktocoftning copilot'i va GoogleningGemini kabi muqobillar paydo bo'ldi. Bunday misollar so'nggi paytlarda bunday mahsulotlarni GPT-4 yoki Gemini til modellari kabi keng asosli katta til modellariga asoslash amaliyotlarini ko'paytiradi. Ular aniq vazifalar yoki ilovalarni (ya'ni, odamlar suhbatini) simulyatsiya qilish maqsad qilib sozlanadi.

Chatbotlar uzoq vaqtdan beri turli xil vertual yordamchilar sifatida mijozlarga xizmat ko'rsatish va qo'llab-quvvatlash sohalarida foydalanib kelinmoqda. Sanoatning keng doirasini qamrab olgan kompaniyalar bunday sohalarda ilg'or ishlanmalarni kuchaytirish uchun eng yangi suniy intellekt texnologiyalaridan foydalanishni boshladilar. Chatbotlar korxonalarda tobora ko'proq mavjud va ko'pincha mahoratga asoslangan bilimlarni talab qilmaydigan vazifalarni avtomatlashtirish uchun ishlatiladi. Xabar almashish ilovalari va telefon qo'ng'iroqlari orqali mijozlarga xizmat ko'rsatish bilan birga, chatbotlarni joylashtirish tashkilotlarga sarmoyadan aniq daromad keltiradigan holatlar soni ortib bormoqda. Call-markaz xodimlari, ayniqsa, sun'iy intellekt tomonidan boshqariladigan chatbotlar tomonidan ishlaridan ayrilib qolishlari mumkinⁱ. O'zbekiston Respublikasida davlat va xo'jalik boshqaruvi organlarining virtual makonda ishtirokini ta'minlash, elektron davlat xizmatlari ko'rsatishning yagona tizimini rivojlantirish borasida izchil ishlar olib borilmoqda. Shu bilan birga, bugungi tub demokratik islohotlar davlat va xo'jalik boshqaruvi organlari faoliyatining yanada ochiqligi va shaffofligini ta'minlashni, ularning jamoatchilik bilan aloqalarini yangi bosqichda rivojlantirishni taqozo etmoqda. O'zbekiston Respublikasida davlat va xo'jalik boshqaruvi organlarining virtual makonda ishtirokini ta'minlash, elektron davlat xizmatlari ko'rsatishning yagona tizimini rivojlantirish borasida izchil ishlar olib borilmoqda. Shu bilan birga, bugungi tub demokratik islohotlar davlat va xo'jalik boshqaruvi organlari faoliyatining yanada ochiqligi va shaffofligini ta'minlashni, ularning jamoatchilik bilan aloqalarini yangi bosqichda rivojlantirishni taqozo etmoqda.ⁱⁱ Sun'iy intellekt dunyosida - chatbotlar va virtual yordamchilar ikkita mashhur so'z bo'lib, ular bir-birining o'rnida juda tez-tez ishlatiladi, garchi ular ikki xil narsani anglatadi. Ba'zida siz chatbot yoki virtual yordamchi o'rniga "virtual yordamchi chatbot" atamasini ham eshitishingiz mumkin.

Ushbu blogda biz chatbot, virtual yordamchi va virtual yordamchi chatbot o'rtasidagi farqlarni ko'rib chiqamiz va sizga qaysi yechimdan va qachon foydalanish haqida ba'zi ko'rsatmalar beramiz. Virtual yordamchi chatbot - bu ikkita alohida dastur - chatbot va virtual yordamchidan iborat. Bu ikki dastur o'rtasidagi yagona o'xshashlik shundaki, ular ikkalasi ham suhbatlar orqali odamlarning hayotini osonlashtirish uchun qurilgan. Chatbotlar va virtual yordamchilar o'rtasidagi asosiy farqlarni tushunaylik. Ushbu innovatsiyalarni bir qancha foydlari bor.

- Mijozlarga buyurtmalarini sozlash va joylashtirish jarayonida yordam berish
- To'lovni qaytarish uchun ish oqimlarini avtomatlashtirish va so'rovlarni qayta rejalashtirish va tezkor qarorlarni taklif qilish
- Mijozlarga etkazib berish bo'yicha yangilanishlar bilan yordam berish

Chatbotlar suhbat kontekstini his qilish va to'g'ri bot oqimini amalga oshirish uchun etarlicha aqlli. Biroq, chatbotlar javob topa olmaydi yoki mustaqil ravishda bir qator harakatlarni amalga oshira olmaydi. Boshqa tomondan, virtual yordamchi mavjud resurslarni ko'zdan kechirishi va keng ko'lamli so'rovlar uchun yordam taklif qilishi mumkin.ⁱⁱⁱ Xalqaro huquqiy tartibga solish haqida gapirganda, normalari dunyoning bir qismidagi davlatlarga tegishli bo'lgan mintaqaviy xalqaro huquq haqida gapirish kerak.

Evropada ushbu masala bo'yicha mintaqaviy tartibga solish eng rivojlangan. Yevropa reglamentini eslatib o'tsak, o'z navbatida, Evropa Kengashi va Evropa Ittifoqi darajasidagi tartibga solishni ajratib ko'rsatish mumkin. Evropa Kengashini konfederatsiyaning ba'zi xususiyatlariga ega bo'lgan va har biri Evropa Kengashining bir qismi bo'lgan atigi 27 davlatni o'z ichiga olgan yaqinroq birlashma bo'lgan Evropa Ittifoqi bilan aralashtirib yubormaslik kerak.^{iv} 46 davlatni o'z ichiga olgan xalqaro tashkilot bo'lgan Yevropa Kengashida sun'iy intellekt bo'yicha maxsus tuzilgan qo'mita (CAHAI)da mintaqaviy xalqaro darajada xalqaro tartibga solishga yondashuvlar faol rivojlanmoqda. Ushbu qo'mita allaqachon "Sun'iy intellekt tizimlarini tartibga solish to'risida" hisobot tayyorlagan. Inson huquqlari, demokratiya va qonun ustuvorligi sohasida Yevropa Kengashi standartlariga asoslangan sun'iy intellekt (AI) tizimlari uchun huquqiy bazani rivojlantirishning global istiqbollari^v Zamonaviy texnologiyalar, xususan, sun'iy intellekt (SI) va chatbotlar, huquqiy sohada inqilobiy o'zgarishlarni amalga oshirmoqda. Ushbu texnologiyalar, huquqiy xizmatlarni yanada samarali va tezkor ko'rsatish imkoniyatlarini yaratib, mijozlar bilan aloqalarni yaxshilaydi. Chatbotlar,

foydalanuvchilarga 24/7 rejimida tezkor huquqiy maslahatlar taqdim etishi mumkin. Masalan, ular qonunlar, normativ hujjatlar yoki huquqiy jarayonlar haqida ma'lumotlarni bir necha soniya ichida yetkazish qobiliyatiga ega. Bu xizmat, mijozlarning vaqtini tejaydi va huquqiy yordamga bo'lgan ehtiyojni qondiradi. Sun'iy intellekt yordamida yaratilgan virtual assistentlar, mijozlar bilan yanada samarali aloqa o'rnatishga yordam beradi. Ular foydalanuvchilarning savollari va talablariga tez javob berish orqali xizmat ko'rsatish sifatini oshiradi. Mijozlar o'z ehtiyojlarini aniq ifodalashlari va kerakli ma'lumotlarga oson kirishlari mumkin.

Huquqiy jarayonlar, masalan, hujjatlarni tayyorlash yoki ma'lumotlarni yig'ish, chatbotlar orqali avtomatlashtirilishi mumkin. Bu, inson resurslaridan samarali foydalanish va xatoliklarni kamaytirishga yordam beradi. Sun'iy intellekt, huquqiy hujjatlarni to'g'ri tayyorlash uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarni avtomatik ravishda yig'ishi mumkin. Chatbotlar va sun'iy intellekt, huquqiy bilimlarni keng ommaga tarqatishda muhim rol o'ynaydi. Ular fuqarolarni o'z huquqlari haqida xabardor qilish, shuningdek, asosiy huquqiy bilimlarni taqdim etish orqali huquqiy savodxonlikni oshiradi. Huquqiy sohada chatbotlar va sun'iy intellekt, xizmat ko'rsatishni yanada samarali va tezkor qilishda muhim ahamiyatga ega. Ular mijozlarga huquqiy ma'lumotlarni tezda taqdim etish, jarayonlarni avtomatlashtirish va huquqiy bilimlarni tarqatish imkoniyatlarini yaratadi. Shuningdek, xavfsizlik va etik masalalarini e'tiborga olish, ushbu texnologiyalarning samaradorligini oshirishda muhimdir. Kelajakda, ushbu innovatsiyalar huquqiy xizmatlar tizimini sezilarli darajada o'zgartirishi kutilmoqda. Shu asosda 2017-yil 17-fevralda "Sun'iy intellekt texnologiyalarini jadal joriy etish uchun shart-sharoitlar yaratish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarorida Iqtisodiy taraqqiyot va kambag'allikni qisqartirish vazirligi, Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi, Innovatsion rivojlanish vazirligi tomonidan sun'iy intellekt texnologiyalarini qo'llash bo'yicha maxsus rejim joriy qilinadi. Maxsus rejim, sun'iy intellektga asoslangan tajriba-sinov ishlarini amalga oshirish, dasturiy mahsulotlarni ishlab chiqish va xizmatlarni ko'rsatish jarayonida tashkilotlar uchun qulay sharoitlar yaratishni ko'zda tutadi.

Maxsus rejim doirasida faoliyat yurituvchi yuridik shaxslar va ilmiy tashkilotlar uchun kerakli huquqiy yengilliklar, tajriba-sinov loyihalarini amalga oshirishda qulayliklar taqdim etiladi.

Tajriba-sinov loyihalari O'zbekiston Respublikasi Prezidentining oldingi qarorlari asosida belgilangan ustuvor tarmoqlar va sohalarda amalga oshiriladi.

Maxsus rejim talabgorlari tajriba-sinov loyihalari doirasida o'z faoliyatlariga ruxsat olish uchun tezlashtirilgan va soddalashtirilgan tartibda hujjatlarni to'plashlari mumkin.

SI lar bugungi kunda huquqiy sohada qanday qo'llanilmoqda?

Sun'iy intellekt (AI) bir nechta sohalarni o'zgartirdi va yuridik sektor ham bundan mustasno emas. Oddiy vazifalarni avtomatlashtirishdan tortib ish natijalarini bashoratli tahlil qilishgacha, AI huquq amaliyotiga jiddiy o'zgarishlar kiritmoqda.

Sun'iy intellekt bugungi kunda huquqiy sohada qanday qo'llanilayotganini va bu tendentsiya mutaxassislarga yanada kengayish imkoniyatini qanday taqdim etishini ko'rib chiqamiz. So'nggi yillarda sun'iy intellekt tez rivojlanib, advokatlar, sudyalalar va boshqa huquqshunoslar uchun kuchli vositaga aylandi. Huquqiy sohada sun'iy intellektning dastlabki qo'llanilishi hujjatlarni ko'rib chiqish va huquqiy tadqiqotlar kabi takrorlanuvchi vazifalarni avtomatlashtirishga qaratilgan. Biroq, sun'iy intellekt texnologiyalari rivojlanishi bilan ularning huquqiy sohadagi qo'llanilishi kengayib bormoqda va tobora murakkablashib bormoqda. Huquqiy sohada sun'iy intellektdan foydalanishning eng keng tarqalgan usullaridan biri takrorlanuvchi vazifalarni avtomatlashtirishdir. AI vositalari shartnomalar, huquqiy hujjatlar va boshqa protsessual hujjatlarni yuqori samaradorlik va aniqlik bilan ko'rib chiqishga qodir. Bu ushbu vazifalar uchun talab qilinadigan vaqtning qisqartiradi va advokatlarga huquqiy strategiyalarni ishlab chiqish va konsultativ advokatlik kabi qimmatli faoliyatga e'tibor qaratish imkonini beradi. An'anaga ko'ra, yuridik tadqiqotlar ko'p vaqt va kuch talab qildi. AI endi bir necha soniya ichida ilg'or huquqiy qidiruvlarni amalga oshirish imkonini beradi, bu esa aniqroq va mos natijalar beradi. ROSS Intelligence va LexisNexis kabi sun'iy intellekt vositalari so'rovlarni sharhlash va amaldagi huquqiy pretsedentlar, qonunlar va qoidalarni tezda aniqlash uchun tabiiy tilni qayta ishlashdan foydalanadi. Huquqiy sohada AIning eng innovatsion ilovalaridan biri bu ish natijalarini bashoratli tahlil qilishdir. Mashinani o'rganish orqali AI algoritmlari o'tgan holatlardagi katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilishi va sud jarayonining natijalarini bashorat qilishga yordam beradigan naqshlarni aniqlashi mumkin. Bu advokatlar va mijozlarga ishni qachon davom ettirish yoki kelishuvga erishish haqida ko'proq ma'lumotga ega bo'lgan qarorlar qabul qilishga yordam beradi. Mijozlarga xizmat ko'rsatishni yaxshilash uchun yuridik firmalarda sun'iy intellekt asosida ishlaydigan chatbotlar va virtual yordamchilar tobora ko'proq foydalanilmoqda. Ushbu vositalar keng tarqalgan savollarga javob berishi, ish holati haqida ma'lumot

berishi va uchrashuvlarni rejalashtirishi mumkin, bu esa advokatlarni yanada murakkab masalalarga e'tibor qaratishdan ozod qiladi. AI, shuningdek, qoidalarni kuzatish va ularga rioya qilishni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. AI vositalari doimiy ravishda qonunchilikdagi o'zgarishlarni kuzatishi va huquqshunoslarni tegishli yangilanishlar haqida ogohlantirishi mumkin. Bu, ayniqsa, murakkab tartibga solish muhitida yoki bir nechta yurisdiksiyalarda ishlaydigan kompaniyalar uchun foydalidir. Oddiy vazifalarni avtomatlashtirish va samaradorlikni oshirish orqali AI yuridik firmalar va korporativ yuridik bo'limlarda operatsion xarajatlarni sezilarli darajada kamaytirishga yordam beradi. AI vositalari, ayniqsa hujjatlarni ko'rib chiqish va huquqiy tadqiqotlar kabi vazifalarni bajarishda inson xatolarini minimallashtiradi, bu esa aniqlik va qonuniy standartlarga muvofiqligini ta'minlaydi. AI yordamida advokatlar ma'lumotlarga tezroq kirishlari, ma'lumotlar asosida ongli qarorlar qabul qilishlari va huquqiy strategiyalarni shakllantirish kabi strategik faoliyatga ko'proq vaqt sarflashlari mumkin. Huquqiy sohada sun'iy intellektdan foydalanish, ayniqsa, maxfiylik va ma'lumotlar xavfsizligi bilan bog'liq muammolarni keltirib chiqaradi. Katta hajmdagi maxfiy ma'lumotlar bilan ishlash, birinchi navbatda, ma'lumotlar sizib chiqishining oldini olish uchun mustahkam kiberxavfsizlik tizimlarini talab qiladi.

Yana bir muhim muammo - AI algoritmlarining shaffofligi yo'qligi. Ko'pgina hollarda, AI algoritmlari tomonidan qabul qilingan qarorlar murakkab va tushuntirish qiyin jarayonlarga asoslanadi, bu esa ulardan odil sudlovda foydalanishga oid axloqiy savollarni tug'dirishi mumkin. AI algoritmlari, agar ular noto'g'ri ma'lumotlarga o'rgatilgan bo'lsa, ular tarafkashlik va kamsitishlarni davom ettirishi mumkin degan xavotirlar mavjud. AI vositalari adolatli va xolis bo'lishini ta'minlash uchun ishlab chiquvchilar va yuridik mutaxassislar birgalikda ishlashi muhim. Huquqiy sohada AI ning rivojlanishi bilan huquqshunoslar yangi ko'nikmalarni moslashtirishlari va rivojlantirishlari kerak. Uzluksiz ta'limga sarmoya kiritish, masalan, Huquq yo'nalishi bo'yicha magistratura kurslari, sohani o'zgartiradigan texnologik innovatsiyalardan xabardor bo'lishning ajoyib usuli.

[Direito Internacional](#) kabi sohalarda magistrlik darajalari yuridik mutaxassislarga yangi texnologiyalarni tartibga solish, global ma'lumotlarni himoya qilish va AI ning xalqaro qonunchilikka ta'siri kabi rivojlanayotgan mavzularni chuqurroq o'rganish uchun noyob imkoniyatni taqdim etadi. Ushbu kurslar yuridik amaliyotning kelajagini shakllantirayotgan me'yoriy-huquqiy va huquqiy o'zgarishlarning har tomonlama ko'rib chiqilishini ta'minlaydi. Huquq bo'yicha aniq bilimlardan tashqari, huquqiy texnologiyalar bo'yicha ko'nikmalarni rivojlantirish

muhimdir. Huquqiy texnologiyalar, ma'lumotlarni himoya qilish va sun'iy intellektidagi axloq bo'yicha ixtisoslashtirilgan kurslar professionallarga tobora kuchayib borayotgan bozorda ajralib turishga yordam beradi. Oxir oqibat, ushbu yangiliklardan maksimal darajada foydalanish uchun yuridik mutaxassislarning uzluksiz ta'limga sarmoya kiritishi juda muhimdir. Bu nafaqat yangi texnologiyalardan xabardor bo'lish, balki doimiy rivojlanayotgan sanoatda muvaffaqiyat qozonish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarga ega bo'lish imkoniyatidir.^{vi}

Huquqiy sohadagi chatbot va sun'iy assistantlarning qo'llanishi bugungi zamaonaviy rivojlangan jamiyatda tobora kengaymoqda. Dastlab, chatbotlar oldindan o'rnatilgan javoblar yordamida asosiy savollarga javob berish bilan chegaralangan. Biroq, sun'iy intellekt sohasidagi yutuqlar bilan ular murakkab huquqiy so'rovlarni hal qilish, huquqiy tadqiqotlar o'tkazish, hujjatlarni ishlab chiqish va yuridik mutaxassislar tomonidan belgilangan cheklovlar doirasida yuridik maslahat berish uchun rivojlangan. Advokatlar ko'pincha uchrashuvlarni rejalashtirish, asosiy yuridik maslahatlar berish yoki hujjat so'rovlarini bajarish kabi ko'plab umumiy so'rovlarni olishadi. Chatbotlar va virtual yordamchilar bu takrorlanadigan vazifalarni mukammal tarzda boshqarishadi, bu esa advokatlarga qimmatli vaqtlarini yanada murakkab masalalarga ajratishga imkon beradi. Shaxsiylashtirilgan ishtirokni ta'minlash uchun mashinani o'rganish algoritmlari yordamida mijozlarning o'zaro ta'siri va afzalliklari tahlil qilinishi mumkin. Mijoz tafsilotlari va oldingi so'rovlar saqlanadi, bu esa mijoz tajribasini samaradorlik va shaxsiylashtirish bilan yaxshilaydigan moslashtirilgan javoblarni olish imkonini beradi.

Maxfiylik va xavfsizlikni saqlash

Yuridik xizmatlarda mijozning maxfiyligini ta'minlash birinchi o'rinda turadi. Maxfiy ma'lumotlarni himoya qilish, ma'lumotlar maxfiyligi qoidalariga rioya qilish va shifrlash protokollaridan foydalanish uchun kuchli xavfsizlik choralari qo'llaniladi. Faol harakatlar ruxsatsiz kirish yoki ma'lumotlarning buzilishi ehtimolini sezilarli darajada kamaytiradi. Keng ko'lamli ma'lumotlar bazalari va AI algoritmlaridan foydalangan holda, chatbotlar va virtual yordamchilar katta miqdordagi huquqiy ma'lumotlarni tezda olishlari va tahlil qilishlari mumkin. Ular bir necha soniya ichida sud amaliyoti, qonunlar, qoidalar va huquqiy pretsedentlarga kirishlari mumkin, bu esa advokatlarga tegishli bilimlarga zudlik bilan kirish imkonini beradi.

Hujjatlarni samarali ishlab chiqish

Huquqiy hujjatlarni ishlab chiqish ko'p vaqt talab qilishi mumkin. Chatbotlar va virtual yordamchilar shablonlarni yaratish, hujjatlarni formatlash va oldindan belgilangan parametrlar asosida bandlarni taklif qilish orqali ushbu jarayonni avtomatlashtiradi. Bu hujjatlarni ishlab chiqish uchun zarur bo'lgan vaqt va kuchlarni qisqartiradi, bu esa advokatlarga yanada muhimroq vazifalarga e'tibor qaratish imkonini beradi. Mijozlar real vaqt rejimidagi bildirishnomalar orqali ishi bo'yicha lahzali yangilanishlarni olishlari mumkin. Ularga yaqinlashib kelayotgan sud sanalari, hujjatlar taqdim etilishi yoki ish holatidagi har qanday o'zgarishlar haqida ma'lumot beriladi, bu esa shaffof va samarali muloqotni ta'minlaydi.

Ish oqimini optimallashtirish va vazifalarni boshqarish

Ishlarni boshqarish tizimlari bilan integratsiyalashgan holda, chatbotlar va virtual yordamchilar ish jarayoni va vazifalarni boshqarishni soddalashtiradi. Ular samarali hamkorlikni ta'minlash va o'tkazib yuborilgan muddatlarni yoki e'tibordan chetda qolgan vazifalarni minimallashtirish uchun vazifalarni belgilashi, muddatlarni kuzatishi va eslatmalar taqdim etishi mumkin.

Vaqt va xarajatlarni tejash

Huquqiy amaliyotda avtomatlashtirish va samaradorlik vositalari vaqt va xarajatlarni sezilarli darajada tejashga olib keladi. Qo'lda bajariladigan vazifalarni kamaytirish, samaradorlikni oshirish va ish oqimlarini tartibga solish orqali advokatlar qimmatli ishlarga e'tibor qaratishi va rentabellikni oshirishi mumkin.^{vii} Huquqiy bozorda chatbotlar va boshqa Legal Tech yechimlarining qabul qilinishiga kelsak, bunday yechimlar, axloqiy va kasbiy javobgarlik bilan bog'liq muammolar bo'yicha dastlabki qo'rquvlar va bunday echimlardan foydalanishni istamasliklariga qaramay, mijozlar va advokatlar orasida tobora ommalashib bormoqda. Bu, ayniqsa, advokatlar assotsiatsiyasi va ko'plab yuridik mutaxassislar tomonidan norozi bo'lgan turli xil hujjatlar yig'ish echimlari uchun to'g'ri keladi. Masalan, Shimoliy Karolina shtati advokati Legal Tech xizmat ko'rsatuvchi provayderi LegalZoom bilan 2015 yilda hal qilingan yuridik hujjat xizmatlari bo'yicha uzoq davom etgan huquqiy nizoga ega edi; Shimoliy Karolina shtati advokati dastlab bunday xizmat ko'rsatishni "ruxsatsiz huquq amaliyoti" sifatida ko'rish mumkinligini da'vo qildi, bunda LegalZoom o'z hujjatlarini advokatlar tomonidan ko'rib chiqilishiga rozi bo'ldi.¹⁵ Bugungi kunga kelib, bunday ko'rib chiqish ko'plab yurisdiktsiyalarda, ayniqsa, odatda advokatlar tomonidan bajariladigan vazifalar,

jumladan, shartnoma tayyorlash va ko'rib chiqish, shuningdek, yuridik maslahatlar berish uchun standartga aylandi. Ammo shuni ta'kidlash joizki, sudda yoki huquqiy vakillikning shunga o'xshash shakllarida inson advokatlarini almashtirishga urinishlar amaliyotda jiddiyroq qarshiliklarga, shuningdek, huquqiy to'siqlarga duch keldi. Masalan, DoNotPay kompaniyasining sud zalida da'vogarni yo'l harakati chiptasi bilan bog'liq ish bo'yicha vakillik qilishga urinishi muvaffaqiyatsiz bo'lishi mumkin.^{viii}

Xulosa

Chatbotlar va virtual assistentlar huquqiy xizmatlar sohasida inqilobiy o'zgarishlarga olib kelmoqda. Ular mijozlarga tez va aniq huquqiy ma'lumotlar taqdim etish, jarayonlarni avtomatlashtirish va huquqiy bilimlarni tarqatishda muhim rol o'ynaydi. Sun'iy intellekt yordamida yaratilgan bu tizimlar, shuningdek, huquqiy jarayonlarni soddalashtirib, xizmat ko'rsatish sifatini oshiradi. Mijozlar o'z huquqlarini himoya qilishda, vaqt va xarajatlarni tejashda, va huquqiy yordam olishda chatbotlar va virtual assistentlardan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lmoqda.

Biroq, bu innovatsiyalar bilan birga, maxfiylik, xavfsizlik va axloqiy masalalar ham e'tiborga olinishi kerak. Sun'iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi yuridik amaliyotga yangi ko'nikmalar va bilimlarni kiritishni talab etadi, bu esa mutaxassislariga doimiy ta'limga sarmoya kiritish zarurligini ko'rsatadi. Umuman olganda, chatbotlar va virtual assistentlar huquqiy xizmatlar sohasida samaradorlikni oshiradi, bu esa kelajakda huquqiy xizmatlar tizimini sezilarli darajada o'zgartirishi kutilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1.lex.uz

2. **Amropali Shetty** Chatbots vs. virtual assistants – What's the difference? 2024.08.04

3.Chatbot “Vikipediya”

4. Sun'iy intellektni huquqiy tartibga solish: ma'ruzalar kursi. Rus tilidan tarjima Z.O. Kuvandikov, mas'ul muharrir A.R. Axatov - Samarqand: Samarqand davlat universiteti, 2022. -179 bet.

5.LEX217

6. Karimova, D. (2023). Raqamli adliya: O'zbekiston tajribasi. O'zbekiston huquqshunosligi, 5(2), 112-127.

7. European Legal Tech Association Report 2023 // <https://legal-tech-association.eu>

8. legalclinic.uz (<https://legalclinic.uz/tpost/3c09323ax1-suniy-intellekt-tizimlari-taraqiyotinin?amp=true>)

9. „AlphaGo – Google DeepMind“ (<https://wildoftech.com/alphago-google-deepmind>) . 2016-yil 10-martda asl nusxadan arxivlangan (<https://web.archive.org/web/20160310191926/https://wildoftech.com/alphago-google-deepmind/>) .

ⁱ <https://uz.wikipedia.org/wiki/Chatbot>

ⁱⁱ O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori, 07.08.2018 yildagi 622-son

ⁱⁱⁱ <https://www.freshworks.com/explore-cx/virtual-assistant-chatbot/>

^{iv} I.A.Fillipov “Su‘niy intellektlarni huquiy tartibga solish” ma‘ruza kursi

^v Barfield W., Williams A. Law, Cyborgs, and Technologically Enhanced

Brains. Philosophies. 2017. Vol. 2. No. 6. URL:

https://www.researchgate.net/publication/313836493_Law_Cyborgs_and_Technologically_Enhanced_Brains (дата обращения: 10.12.2021)

^{vi} <https://mustedu.com/how-ai-is-being-used-in-the-legal-field-today/#:~:text=AI%20powered%20chatbots%20and%20virtual.focus%20on%20more%20complex%20issues>.

^{vii} <https://lex247.com/blog/the-role-of-chatbots-and-virtual-assistants-in-legal-services/>

^{viii} [Cerullo \(2023\)](#) .